

(Фонд Слободан Јовановић, 25.10.2010)

Из перспективе Брисела, ствари изгледају изузетно успешно. Успели су да приволе председника Тадића да отпочне званичне разговоре са Владом у Приштини, на равноправној основи.

То је и верификовано новом Резолуцијом Генералне скупштине УН од 09. септембра. [\[1\]](#) Иако је премијер Косова већ изјавио како је “Србија признала Косово”,

[\[2\]](#)

најбољи опис ситуације дала је руска Правда: као “српско уступање Косова ЕУ”.

[\[3\]](#)

Може се додати да је Србија “уступила ЕУ” и сва остала питања која се не тичу Косова. Косово је постало ексклузивна тема за ЕУ, али и мисија EULEX је проширила свој мандат на целу територију Србије. Једноставно, до сада је питање европских интеграција Србије зависило од извештаја Сержа Брамерца, од сада ће зависити од извештаја EULEX-а. А евро-интеграције су за Владу Србије питање живота или смрти, јер је после направљеног дипломатског лупинга потпуно изгубила кредибилитет међу досадашњим српским савезницима мимо ЕУ.

Из перспективе Београда, ствари изгледају драматично неуспешне. Чак и за заговорнике “прихватања реалности” и успостављања добросуседских односа са Приштином, поставља се питање: шта је Србија добила заузврат? Западни званичници су поновили фразу да “Србија има европску перспективу”, [\[4\]](#) али без икаквих додатних гаранција. То ће конкретно значити да ће државе чланице ЕУ ратификовати САА са Србијом, Србија ће добити и статус кандидата и после тога може, попут Турске, остати у бриселској чекаоници и неколико деценија.

Међутим, у ЕУ треба да буду свесни три ствари:

Прво, ово је ипак резултат “прекомерног ангажмана САД”, [\[5\]](#) а не умећа нове дипломатске службе Брисела. Тек у наредном периоду, у којем ће САД, како изгледа, привремено препустити ЕУ кључну улогу у управљању балканским пословима, видећемо

праве домете Брисела. Досадашњи резултати не остављају места оптимизму. ЕУ је, још од 1999. године, била задужена, у оквиру УНМИК-а, за економско јачање и привредни развој Косова. Какав је резултат постигла? И поред енормних финансијских средстава уложених на Косово кроз програме реконструкције, помоћи, подршке, инвестиција и изградње, БДП per capita Косова је отприлике колико и БДП Источног Тимора.

[6]

Друго, ЕУ је пропустила шансу да се постави као кључни фактор на Балкану. Стратешку грешку, ЕУ је направила одустајањем од Солунске агенде. [7] То је била шанса за чврсто везивање Балкана за ЕУ и нове перспективе у региону. Тада је требало охрабрити стратешки договор Београда и Загреба, тада је требало охрабрити статусне разговоре између Београда и Приштине, тада је формулација о “Југосфери” имала смисла и тада је и за наведене, али и за многе друге ствари, ЕУ имала и капацитета, али и повољне околности.

Данас, са економском кризом којој се не види крај, са стратешком конфузијом око тога где и како даље, [8] са исувише отворених унутрашњих питања, са противљењем даљем проширењу у јавном мњењу већине држава чланица, са постепеним, али константним јачањем деснице у кључним државама чланицама, иако ће то желети, ЕУ ипак неће моћи да управља Балканом.

А слабости ЕУ већ сада користе други. Интерес Турске за дешавања у овом делу Европе нагло јача. При томе, Турска дипломатија, која се данас темељи на доктрини нео-османизма, нема ништа заједничко са политиком Турске од пре само неколико година. [9] Русију не треба ни спомињати, њено присуство је видљиво на дневном нивоу. Такође, “Западни блок” више не личи на монолитну целину.

Одустајањем од документа из Солуна, ЕУ је оставила питање Балкана отвореним у стратешком и геополитичком смислу. Зато ће будућа дешавања у региону много више зависити од геополитичких интереса, стратешких прегруписивања и равнотеже снага међу светским и регионалним силама заинтересованим за стање у југоисточној Европи.

И треће, све наведено, довешће у српском друштву до отварања питања: куда идемо и где припадамо?

Моћна западна пропаганда представила је како је остало још само мало да уђемо у ЕУ, а када се то деси, живећемо у изобиљу. Али, осим те пропаганде, не постоји ни један реалан статистички показатељ да нам може бити боље у наредних десет година. Мора се објаснити зашто је индустријска производња у Србији била већа 1998. године, у тренутку када се НАТО увелико припремао да нас бомбардује, него данас 2010. године, [\[10\]](#) када је пред нама “европска перспектива”? И да ли је то резултат искључиво неуспеле економске транзиције?

Можда свеобухватан одговор, ипак, лежи у питању: зашто економска, друштвена и политичка вестернизација није донела резултат у православним земљама? На крају, после три деценије, то је постало видљиво и на примеру Грчке.

Низ политичких пораза, које је Србија доживела последњих месеци, зато могу помоћи да се разбију досадашње илузије и динамичније почне са процесом преиспитивања досадашњег постављања Србије и постигнутих резултата у протеклих десет година.

Нагло наметање “западних” вредности, уз пратеће агресивно испуњавање геостратешких интереса западних држава и финансијских интереса западних економија, Србији нису донели очекивани прогрес, већ:

- **Огроман демографски пад**

- **Одлив мозгова**

- **Миграцију младог и образованог становништва**

- **Дугове** које са садашњом стопом привредног раста неће моћи да врати ни наредних неколико генерација

- Урушавање образовног система

- Пораст дефетизма

Иако сада изгледа да Брисел има великих разлога за задовољство, а из Београда се крај безнађу не види, дугорочно гледано, ствари могу имати сасвим други ток. Као и много пута до сада у историји Балкана.

[1] A/RES/64/298, 09.09.2010, UN General Assembly GA/10980

[2] Koha Ditore, 12.9.2010.

[3] <http://www.pravda.ru/world/europe/balkans/10-09-2010/1048786-kosovo-0/>

[4] http://www.slobodnaevropa.org/content/filebeograd_poseta/2160380.html

[5] Svet bez Ruska, Jevgenij Primakov, Praha, 2008

[6] <http://www.ks-gov.net/ESK/ser/>

[7] http://ec.europa.eu/enlargement/accession_process/thessaloniki_agenda_en.htm

[8] Global Trends 2025: A Transformed World. Washington D.C.: NIC/US Government Printing Office,

Европа у Србији, а Србија без Европе

Пише: Душан Пророковић
понедељак, 25 октобар 2010 13:38

November 2008, s. 9-14. ISBN 978-0-16-081834-9

[\[9\]](#) Повратак Турске на Балкан, др. Дарко Танасковић, Београд

[\[10\]](#) Политика, 13.07.2010.